Sortland kommune

PLANPROGRAM

FOR REVISJON AV DELER AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2017-2028

Innhold

- Formålet med revisjon av deler av kommuneplanens arealdel..... 3
- Kommuneplanen..... 4
- Om kommuneplanens arealdel..... 4
- Rammebetingelser..... 5
  - Lovverk
  - Nasjonale forventninger
  - Regional plan
  - Lokale forhold
- Konsekvensutredning..... 9
- Medvirkning og organisering av arbeidet..... 10

Formålet med revisjon av deler av kommuneplanens arealdel

Formålet med denne delvise revisjonen er å legge til rette for lokalisering av et nytt havneavsnitt på Kringelen. Grunnlaget for dette fremgår av en mulighetsstudie fra 2014, som ble revidert i 2021. Konklusjonene var i hovedsak uendret.

Sortland Havn er et viktig knutepunkt for transport av gods til og fra Vesterålen, men det er lite plass for videre utvikling. Det er avsatt et formål for havn i arealplanen på Bygdneset/Ånstad. Sortland Havn KF har på grunnlag av mulighetsstudien bedt Sortland kommune vurdere et annet alternativ enn det som ligger i gjeldende arealplan – Kringelen. Kommunestyret vurderte anmodningen fra Sortland Havn KF og vedtok å ta innspillet til følge i den kommunale planstrategien. Dette er grunnlaget for at administrasjonen nå starter prosessen med en revisjon av deler av arealplanen.

Lokalisering av et nytt havneavsnitt er et tiltak som vil påvirke utviklingen av Sortland i lang tid. Dimensjonering av et havneområde som tåler fremtidig utvikling og som er i stand til å styrke Sortland som et grønt og blått knutepunkt, både nasjonalt og regionalt, vil være viktig.

Det pågår samtidig planarbeid for en detaljregulering av havneavsnitt på Ånstad, samt et planinitiativ for detaljregulering av havneavsnitt på Kringelen (se figur 1). Det er viktig for administrasjonen å påpeke at utvikling av et nytt havneavsnitt bare anbefales på én av de alternative lokasjonene.

Figur 1 viser plasseringen av de alternative lokasjonene for havneavsnitt i forhold til arealplan. Ånstad befinner seg delvis i nåværende havneformål (H31) på Ånstad. Kringelen befinner seg noe øst for Skjåneset og representerer området som ønskes innarbeidet i denne revisjonen, samt planinitiativet fra Sortland Havn KF for detaljregulering på Kringelen.

Kommuneplanen

Kommuneplanen er Sortland kommune sin overordnede plan. Den skisserer samfunnsutviklingen kommunen ønsker fremover i tid og hvilke satsingsområder som skal bidra til denne utviklingen. Den styrer også hvordan arealene i kommunen skal brukes og forvaltes.

Kommuneplanen består av to deler:

- en samfunnsdel
- en arealdel

Kommuneplanens samfunnsdel er et strategidokument som fastsetter langsiktige mål og strategier for samfunnet i Sortland, kommunens tjenester og kommunen som organisasjon. Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt i 2022.

Kommuneplanens arealdel tar tak i samfunnsdelens strategier og overfører dem til den fysiske utviklingen i kommunen. Dette ved å styre hvor det skal kunne bygges nye boliger, fritidsboliger, eller næringsetableringer. Arealdelen er også et viktig verktøy for å sikre og bevare de områdene hvor det ikke skal være tillatt med videreutvikling eller bygging, slik som landbruk-, natur-, friluftsliv- og reindriftsområder.

Dette planprogrammet er utarbeidet for å beskrive hvordan Sortland kommune vil tilrettelegge arbeidet med en revisjon av deler av arealplanen. Her beskrives området som ønskes revidert, hvordan arbeidet skal organiseres, hvilke utredninger som skal gjøres og mulighetene for medvirkning i arbeidet, samt hvilke frister som gjelder for arbeidet.

Om kommueplanens arealdel

Plan- og bygningsloven krever at alle kommuner skal ha en arealplan som viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk i hele kommunen. Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene for hvordan arealene skal brukes, og sette rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og arealbruk som kan settes i verk. Samtidig skal planen si hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved bruk av arealene. Kommuneplanens arealdel består av tre dokumenter: et plankart, planbestemmelser og en planbeskrivelse. Planbeskrivelsen utdyper, beskriver og begrunner arealbruken som kommer frem i plankartet og planbestemmelsene.

For å kunne lage en langsiktig plan har kommuneplanens arealdel en tidshorisont på 12 år. Det vil likevel være nødvendig med oppdateringer og eventuelle revisjoner av deler av planen for å følge utviklingen og endringene som skjer i samfunnet. Dette skjer gjerne i

hver valgperiode hvert 4. år.

Rammebetingelser

Det er flere lover, nasjonale forventninger og regionale retningslinjer som må legges til grunn for arbeidet med kommuneplanens arealdel. I forhold til denne delvise revisjonen går vi inn på de som er relevant for et eventuelt nytt havneområde.

Lovverk

Plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven (pbl.) angir hvilke minimumskrav som stilles til planprosessen. Her foreligger prosesskravene kommunen må forholde seg til i utarbeidelse av kommuneplanen. De mest sentrale kapitlene for disse prosesskravene er kapittel 4 generelle utredningskrav, kapittel 5 medvirkning og kapittel 11 kommuneplan.

Kulturminneloven

Kulturminnelovens formål er å verne kulturminner og kulturmiljø, med deres egenart, som del av vår kulturarv og identitet som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven har som formål å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold, og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Den skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, og samisk kultur nå og i fremtiden.

Friluftsloven

Friluftsloven søker å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmennhetens rett til ferdsel og opphold i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.

Reindriftsloven

Loven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste ressursgrunnlag. Ansvaret for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene.

Havne- og farvannsloven

Loven skal fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann, samtidig som det skal tas hensyn til et konkurransedyktig næringsliv.

Nasjonale forventninger

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023

Det er et nasjonalt mål at en større andel av godstransporten skjer på sjø og jernbane. Det er viktig at egnede arealer til effektive logistikknutepunkter som havner avklares i plan gjennom samarbeid mellom kommuner og statlige fagmyndigheter. Farleder for skipstrafikken inngår i disse avklaringene. Virksomheter som skaper tungtransport, har behov for god tilgjengelighet til jernbane/havner/hovedvegnett.

Nordområdemeldinga (Meld. St. 9 (2020-2021))

Regjeringen ønsker en langsiktig nordområdepolitikk. Boattraktivitet, jobb og verdiskaping gjennom økt samarbeid mellom næringsliv, forsknings- og utdanningsinstitusjoner er utpekt som sentrale satsingsområder for regjeringens nordområdepolitikk. Norges havsatsing er et prioritert område for regjeringen og viktig i nordområdepolitikken. Her er regjeringens havstrategi og stortingsmeldingene Hav i utenriks- og utviklingspolitikken (Meld. St. 22 (2016-2017)) og Helhetlige forvaltningsplaner for de norske havområdene (Meld. St. 20 (2019-2020)) sentrale.

Regionale forventninger

Et bærekraftig Nordland – Planstrategi for samarbeid og grønn omstilling 2021-2024

Regional planstrategi gir den strategiske retningen for framtidens Nordland. FNs bærekraftsmål og bærekraftig utvikling holder sterkt fokus i planen. Næringslivet i Nordland er eksportrettet, har avstandsulemper og høye transportkostnader. Et v elfungerende og godt utbygd transport- og logistikksystem betyr mye for næringslivets konkurranseevne. Klimavennlige og velfungerende transportløsninger styrker mulighetene for økt verdiskaping og produktivitet. Det vil være viktig for regionen å utvikle, fornye og innovere på næringsområder som har fortrinn.

Lokale forhold

Kommuneplanens samfunnsdel med langsiktig arealstrategi 2022-2034

Kommuneplanens samfunnsdel har en rekke mål og strategier som gir føringer for kommuneplanens arealdel. I forhold til lokalisering av nytt havneområde er strategi 6 i samfunnsdelen førende:

«En skal vurdere alternativ lokalisering av havneområde som gjør Sortland i stand til fortsatt å være et regionalt og nasjonalt grønt og blått knutepunkt, som bidrar til utvikling av fangst og havbruksnæringen og som er et naturlig sted for lokalisering av en Blå Hub.»

Kommuneplanens samfunnsdel løfter disse fire av FNs bærekraftsmål som de viktigste for en god utvikling av Sortlandssamfunnet:

God helse og livskvalitet

God utdanning

Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Stoppe klimaendringene

Kommunal planstrategi 2017-2019

Arbeidet med et nytt havneavsnitt er prioritert i den kommunale planstrategien.

Interkommunal kystsoneplan for Vesterålen

Interkommunal kystsoneplan for Vesterålen er en omforent kommunedelplan for sjøområdene i Vesterålen, forankres i kommunene, næringsliv og befolkning. Planen søker å etablere en felles og åpent tilgjengelig kunnskapsbase og vil bestå av plankart, bestemmelser og planbeskrivelse med konsekvensutredning. Planen er på nytt begrenset offentlig ettersyn frem til 03.02.2023 og skal vedtas i hver kommune etter dette. Planen vil være juridisk bindende for kommunens arealbruk av sjøareal.

I siste planforslag er det i liten grad motstridende interesser mellom Kystsoneplanen og de alternative plasseringene av nytt havneavsnitt.

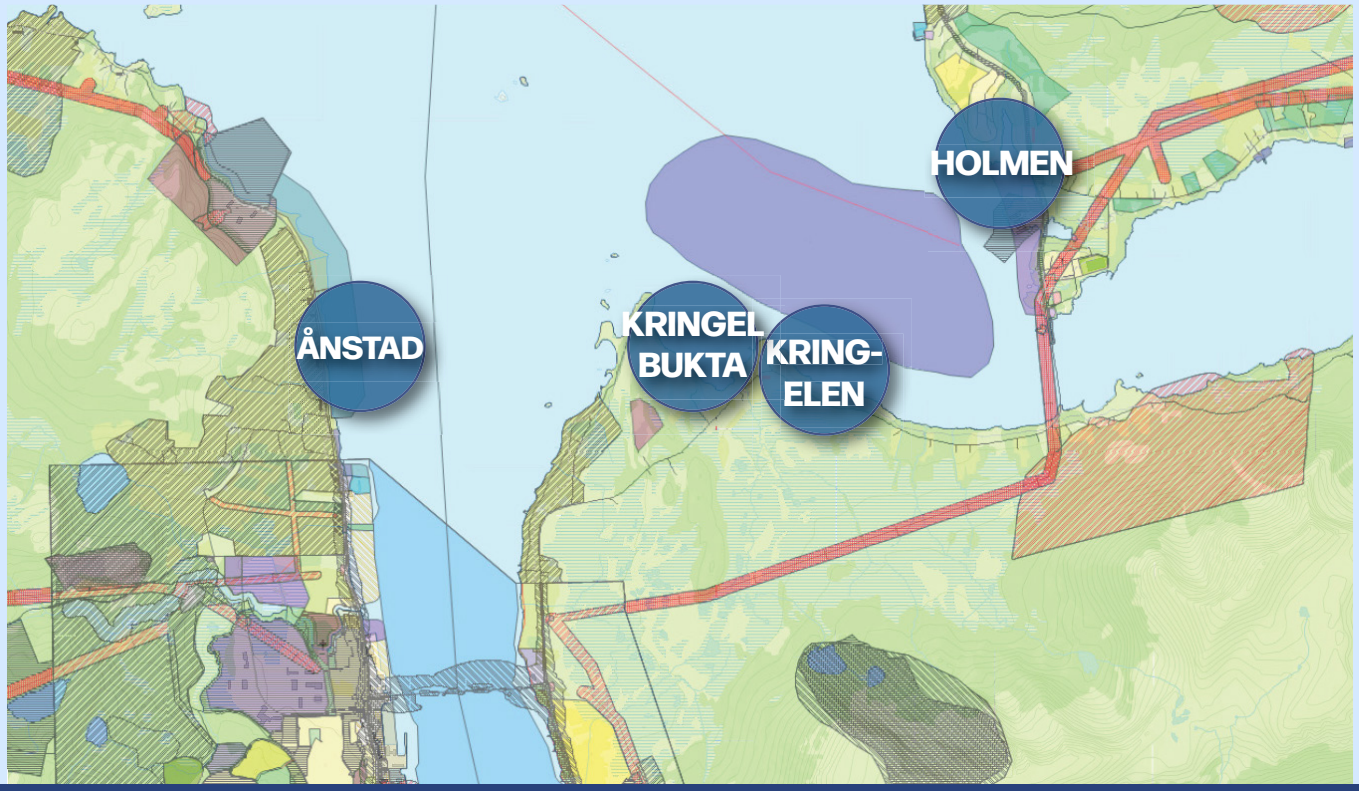
Mulighetsstudie: Lokalisering av nytt havneavsnitt i Sortland kommune (2014 og 2021)

Mulighetsstudiet vurderer egnetheten for elleve alternativer til maritime industriformål og havneavsnitt. I rapporten vurderes alternativene etter størrelse, kjøreavstand fra Sortland, maritime og nautiske forhold, potensiale ved utfylling i sjø, tilgang på steinmasser, gjeldende arealformål og arealbruk, grunnforhold og avklaringer i forhold til miljø og samfunn.

Av alle alternativene vurderes tre områder som mindre konfliktfylte; videreutvikling av Holmen industriområde, Ånstad og Kringelbukta. Kringelbukta blir vurdert som det beste utgangspunktet som et større industriområde, grunnet at flere av interessekonfliktene kan løses gjennom regulering. Fire forhold anses likevel som utfordrende å løse gjennom regulering:

- Svært viktig friluftsområde
- Beiteområde (vinterbeite) for rein.
- Arter av særlig stor forvaltningsinteresse: teist
- Viktige naturtyper: rik sump- og kildeskog, israndavsetninger og skjellsand

Disse verdiene vil sannsynligvis bli forringet eller gå tapt ved industriutvikling i området. Figur 2 viser Kringelbukta, Ånstad og Holmen som er vurdert i mulighetsstudiet, og det nye området «Kringelen» som nå er til vurdering.

Figur 2

Pågående planprosesser for nytt havneavsnitt

I tillegg til overordnede planer er det fremmet planinitiativ for detaljreguleringsplan «Havneavsnitt Kringelen» fra Sortland Havn KF. Det ventes også et planinitiativ for samme formål på Ånstad, hvor det tidligere var satt i gang planlegging. Planavdelingen vil vurdere muligheten for parallell behandling.

Figur 1 viser områdene for pågående planprosesser som omhandler nytt havneavsnitt.

Konsekvensutredning

Kommuneplanens arealdel skal etter forskrift om konsekvensutredninger § 6 bokstav a, alltid konsekvensutredes og ha planprogram. Konsekvensutredningen for revisjonen kan med fordel være to-delt:

- **Del A** vil omhandle selve tiltaksområdet for nytt havneavsnitt.
- **Del B** vil omhandle influensområdet med skipsfarled, teknisk infrastruktur og veinett, risiko og sårbarhet, LNF-R, forurensning og areal- og klimaregnskap

Formålet med konsekvensutredningen er å gi en vurdering og beskrivelse av hvilke virkninger planen vil få for miljø og samfunn. Konsekvensutredninger i forbindelse med kommuneplanen er normalt en vurdering på overordnet nivå. Men ettersom denne delvise revisjonen omhandler et mulig nytt havneavsnitt på Kringelen bør utredningen være tilstrekkelig detaljert, for å videre kunne gi byggetillatelse for tiltak i det nye havneområdet. Basert på føringer og rammebetingelser vil aktuelle utredninger være:

Del A - tiltaksområdet

- Maritime forhold
- Geotekniske forhold og estimerte volumberegninger for utfyllingsmasser
- Forslag til utforming av landområder og plassering av aktuelle havneanlegg/kaier
- Teknisk infrastruktur
- Automatisk fredede kulturminner
- Naturmangfold
- Trafikkanalyse adkomst

Del B - influensområdet

- Reindriftsfaglig konsekvensutredning
- Samordnet areal- og transport planlegging
- Arealregnskap
- Klimaregnskap
- ROS
- Trafikkanalyse fylkesveg

Risiko og sårbarhet (ROS)

Plan- og bygningsloven § 4-3 krever at det skal gjennomføres ROS-analyser i arealplanleggingen. ROS-analysen vil utgjøre en del av beslutningsgrunnlaget for planvedtaket. ROS-analysen vil baseres på både eksisterende kunnskap og nye utredninger. Endringer som følge av klimaendringer er sentralt i analysen.

Medvirkning og organisering av arbeidet

Den langsiktige arealbruken i kommunen er viktig for mange interessenter både i og utenfor kommunen. Viktige interessenter er blant annet innbyggere, næringsliv, lag og foreninger, utbyggere og andre offentlige myndigheter. Ettersom dette er en delvis revisjon av arealdelen vil det være viktig for kommunen å sørge for medvirkning som når ut til relevante interessenter. På grunn av reindriftsinteresser i og rundt området for lokalisering av havneavsnitt på Kringelen, vil medvirkningsmøter med Vestre Hinnøy og Kanstadfjord Reinbeitedistrikt og Sametinget være viktig.

Høringsparter som vil bli varslet og involvert

- Nordland fylkeskommune
- Statsforvalteren i Nordland og Troms og Finnmark
- Sametinget
- Vestre Hinnøy og Kanstadfjord Reinbeitedistrikt
- NVE region nord
- Statens vegvesen region nord
- Kystverket Nordland
- Fiskeridirektoratet region Nordland
- Avinor
- Direktoratet for mineralforvaltning
- Politidistriktet
- Holmøy-konsernet
- Naturvernforbundet
- Birdlife Vesterålen
- Vesterålen regionråd
- Vesterålen turlag
- Sortland bondelag
- Sortland historielag
- Sortland kystlag
- Sortland fiskarlag
- Sortland Jeger- og Fiskerforening
- Maurnes fiske- og småbåtforening

Planprosessen for arealdelen følger bestemmelsene i plan- og bygningsloven med hensyn til politiske behandlinger og andre prosesskrav. Plan- og bygningsloven gir et minimumskrav på 6 uker høring av planprogrammet i første fase når det varsles oppstart av planarbeid. Det er også 6 uker offentlig ettersyn av selve planforslaget, før det går til endelig vedtak i kommunestyret. Det legges opp til offentlig ettersyn av planforslaget i desember 2023.

Matrisen nedenfor viser de ulike fasene i planarbeidet. I tabellen under er en oversikt over de viktigste milepælene for politiske behandlinger. Muligheten for å medvirke er illustrert med "🟢".

Februar 2023	Politisk behandling - forslag til planprogram og vedtak om oppstart planarbeid
Februar 2023	Varsel om oppstart planarbeid. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut for offentlig ettersyn. 🟢
Mars 2023	Frist for innspil til planprogram
April 2023	Fastsettelse av planprogram
April - juni 2023	Medvirkningsmøter 🟢
April - november 2023	Vurdere innspill, gjennomføre utredningsarbeid og utarbeide planforslag: ▪ Planbeskrivelse med konsekvensutredning ▪ Planbestemmelser og retningslinjer ▪ Plankart
Desember 2023 - februar 2024	Politisk behandling - høring og offentlig ettersyn av planforslaget 🟢
Februar - mai 2024	Vurdere høringsinnspill og revidere planforslaget
Juni 2024	Sluttbehandling i formannskapet og kommunestyret

Sortland kommune

Vesterålsgata 157, Postboks 117, 8401 Sortland

Telefon: 76 10 90 00

postmottak@sortland.kommune.no

www.sortland.kommune.no